

be, prelínania sa konfesijných a národných vplyvov, premeny sociálneho prostredia a migrácie hudobníkov v stredo európskom teritóriu, dvorské a mestské špecifiká hudobného života, vrátane profesionalizácie hudobníckych povolání, postavenia umelcov na kráľovských európskych dvoroch a medzinárodný charakter vtedajšej hudobnej kultúry. Konferencia ukázala vysokú úroveň muzikologického bádania v Poľsku. Početné zastúpenie poľských hudobných historikov umožnilo spoznať mnohé zaujímavé a špičkové výsledky ich výskumov. Podnetné boli diskusie so západoeurópskymi odborníkmi, ktorí ocenili možnosť poznania najnovších informácií zo súčasnej poľskej, českej a slovenskej hudobnej historiografie, ktoré sú im často nedostupné kvôli jazykovej bariére.

Konferencia bola profesionálne zorganizovaná s podporou najvyšších štátnych, vedeckých a regionálnych inštitúcií. Poľskí usporiadatelia pripravili pre muzikológov aj sprievodné podujatia – prehliadku kráľovského paláca vo Wilanówe a vynikajúce koncerty. Na úvodnom privítacom koncerte sa predstavil vrocavský súbor *Ars Cantus* pod vedením Tomasza Dobrzańskiego, s repertoárom zostavenom z diel zachovaných v Krasínskeho rukopise z 15. storočia. Osudy tohto unikátneho prameňa sú typické pre poľskú históriu – rukopis vznikol pravdepodobne pre Krakov, keďže obsahuje diela najvýznamnejšieho poľského skladateľa tých čias Mikołaja z Radomia. Pred druhou svetovou vojnou bol uložený vo Varšave, ale počas vojny bola knižnica zničená a vypálená. Akoby zázrakom sa však

tento rukopis našiel po vojne v mníchovskej štátnej knižnici a bol do vrátený do Varšavy.

Hudobníci súboru *Ars Cantus* interpretovali na historických nástrojoch mimoriadne sugestívne hudbu poľských i európskych skladateľov – hudbu, ktorá je zapísaná v tomto rukopise, a ktorá patrí k tomu najlepšiemu, čo bolo v Európe v 15. storočí skomponované. Druhý koncert *Zlatý vek hudby v Poľsku* bol organizovaný nielen pre účastníkov konferencie, ale aj pre širokú verejnosť. Takisto bol špecializovaný na diela transkribované z poľských hudobnohistorických prameňov a v podaní Poľského komorného zboru (*Polški Chór Kameralny*) pod vedením dirigenta Jana Łukaszewkého na ňom odzneli diela Jerzy Libana z Legnice, Waclawa z Szamotuł, Mikołaja Gomołku, Mikołaja Zieleńskiego, Andrzeja Hakenbergera a Luca Marenziu. S veľkým úspechom bola u publika prijatá záverečná skladba *Missa super Iniquos odio habui* L. Marenziu, predvedená po prvýkrát od jej objavenia. Transkripciu tejto unikátnej polychorickéj omše významného talianskeho skladateľa, ktorý krátko pôsobil aj na poľskom kráľovskom dvore, pripravila pre koncertné prevedenie Barbara Przybyszewska-Jarmińska (Zakład Muzykologii, Pracownia Historii Muzyki, Instytut Sztuki PAN). Koncerty začlenené do vedeckého muzikologického podujatia boli nielen priamou manifestáciou výsledkov práce hudobných historikov, ale zároveň ukázali, že v poľskom kultúrno-spoločenskom prostredí je práca muzikológov vysoko cenená.

Janka Petőczová

Hudobné divadlo v priestore a čase, Bratislava 10.–11. septembra 2010

V dňoch 10.–11. septembra 2010 sa uskutočnilo v Malom kongresovom centre SAV v Bratislave medzinárodné interdisciplinárne sympóziu pod názvom *Hudobné divadlo v priestore a čase. K dejinám divadelnej praxe v strednej Európe v 19. a 20. storočí / Musiktheater in Raum und Zeit. Zur Geschichte der Theaterpraxis in Mitteleuropa in 19. und 20. Jahrhundert*. Podujatie bolo výsledkom

pracovných kontaktov medzi viacerými inštitúciami muzikologického a teatrologického zamerania: uskutočnilo sa v spolupráci Katedry hudobnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied a Ústavu pre výskum hudobného divadla Univerzity v Bayreuthu. Podnetom na jeho prípravu bol spoločný výskumný projekt dvoch bratislav-

ských muzikologických pracovísk z oblasti dejín hudobného divadla v Bratislave. V rámci tohto projektu vznikol zámer preniesť vedecký dialóg do prostredia viacerých vedných disciplín a na pôdu aktuálneho výskumu hudobného divadla v stredo európskom rozmere. Umelecký žáner hudobného divadla, ukotvený v teritoriálnom a duchovnom priestore strednej Európy 19. a 20. storočia, poskytol na takúto široko koncipovanú formu vedeckej spolupráce veľmi dobré predpoklady.

Na sympóziu sa zúčastnili domáci odborníci z viacerých pracovísk základného výskumu, dokumentácie a divadelnej praxe a pozvaní hostia z Nemecka, Rakúska, Maďarska a Čiech. Interdisciplinárny charakter podujatia zabezpečili príspevky z viacerých vedných disciplín – okrem hudobnej vedy (najmä hudobnej historiografie) aj z teatrológie, dejín umenia, historiografie a germanistiky. Priniesli jednak pohľad na hudobné divadlo ako synkretický umelecký druh, jednak reflexiu jeho širokých kontextov – historických, regionálnych, sociálno-kultúrnych a etnických. Diskusia vedená v interdisciplinárnom rámci sa sústredila najmä na fenomén identity vo vzťahu k hudobnému divadlu, a to jednak ako k reprezentatívne umeleckému žánru, jednak ako k významnej sociálno-kultúrnej inštitúcii.

Rokovanie prebiehalo v troch na seba nadväzujúcich tematických blokoch: 1. Divadlo ako miesto kultúrnej a spoločenskej komunikácie; 2. Aspekty hudobného divadla; 3. Príklad Bratislava.

V úvodnom bloku, ktorý viedla historička Elena Mannová, dominovali metodologické východiská a interpretačné stratégie z pohľadu historiografie a germanistiky. Konštrukcie autoobrazov a heteroobrazov obyvateľov Prešporku prostredníctvom dobovej tlače a ich

analýza (Jozef Tancer), divadlo ako urbánna komunikačná štruktúra a architektúra operných budov ako súčasť nadnárodnej kultúrnej identifikácie (Markus Bauer) – to je len niekoľko príkladov, ako môže prehĺbiť štúdium hudobného divadla v historických sociálno-kultúrnych kontextoch optika iných vedných disciplín.

Druhý blok, venovaný vybraným aspektom hudobného divadla v kultúrnych centrách strednej Európy, vniesol do diskusie dôležité komparatívne hľadisko. Pozornosť sa venovala jednotlivým hudobno-divadelným druhom: opere, baletu a operete. Ich umelecká a inštitucionálna emancipácia, prevádzka, publikum a sociálne funkcie boli obsahom príspevkov Gunhildy Oberzaucher-Schüller (Viedeň), Tibora Talliána (Budapešť), Marion Linhardt a Thomasa Steiarta (Bayreuth) a Marty Ottlovej (Praha).

Úvahy o hudobnom divadle, ukotvené v podmienkach spoločenského a kultúrneho života jedného mesta, obsiahol posledný tematický blok. Priblížil dejiny bratislavského Mestského divadla (1886–1920) a jeho prerod na Slovenské národné divadlo spolu s poukázaním na viaceré paradoxy tohto procesu (Jana Laslavíková, Ladislav Lajcha). Príspevok z kategórie rodových štúdií mapoval uplatnenie žien v umeleckých profesiách hudobného divadla (Jana Lengová). Záver patrilo hlavnému organizátorovi podujatia Vladimírovi Zvarovi z Katedry hudobnej vedy Filozofickej fakulty UK. Polemicky zameraným príspevkom z dejín spoločenskej recepcie opery naznačil, že poznatky formulované v historicko-vývinovom kontexte môžu byť cenným východiskom aj pre usmerňovanie aktuálnej divadelnej praxe na začiatku 21. storočia.

Hana Urbancová

Medzi vedou a umeleckou praxou: Edície hudobnohistorických prameňov Slovenska, Bratislava 5. novembra 2009

Ústav hudobnej vedy SAV usporiadal pri príležitosti Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2009 podujatie s názvom *Medzi vedou a umeleckou*

praxou: Edície hudobnohistorických prameňov Slovenska, ktoré zorganizoval v rámci svojho Dňa otvorených dverí v Koncertnej sále Pálffy-